

Глас Васојевића

БРОЈ 3 • БЕОГРАД, О ВИДОВУДНЕ 1992.

ДУГ ИГУМАНУ МОЈСИЈУ ЗЕЧЕВИЋУ

Игуман Мојсије Зечевих (рад Сава Лабана)

Вријеме баца у заборав све што се не истакне јачом посебношћу. Тако је и са људским родом: милиони људи уградили су живот у заједничку кућу, али нијесу забиљежили своје име. Таква срећа осмјехује се веома ријетко.

Васојевићи се поносе прошлошћу, из које израњају громаде као Вук, Карађорђе или Петар Бојовић. Оне су се одавно одвалиле од Кома и уздигле над читавим Српством. Остале су, међутим, око Лима пригушене луче предака које су у своје вријеме освјетљавале тешки пут уморном роду. Потомци су сачували пламичке, али им прилике нијесу дале да се сакупе око њих и раздувају их у буктиње какве су некада гореле. Туђин и "зло домаће" гушили су свјетлост предака и дуго све чинили да се Васово племе не огрије на огњу дједова.

Деценије за нама дигле су се законом силе изнад протеклих пјескова у читавом Српству. Оне су свом времену наметнуле своја обиљежја и све почетке нашле у себи самима. Мостови са прецима немилосрдно су рушени, а памћење једне генерације проглашавано је историјом. Све је чињено да глас дједова не допре до унука. Великим прецима судили су мали потомци.

Стари српски симбол на светој црногорској капи почели су да замјењују иницијали оних који је носе. "Овојемски јунаци" су на гуслама смјњивали ликове Обилића, Карађорђа, Вука и Његоша, а уз стари српски инструмент су се пјевали десетерици о смрти Бориса Кидрича и Титовом путу у Индију. Лијепи почетак црногорског кола "Крени, коло, да кренемо/ да видимо можемо ли" замијенила је "осавременења" варијанта "Крени, коло, да кренемо/ друга Тита споменемо". Унуци оних који су краља Александра у Андријевици дочекали стиховима "Вјерна груди земље ове,/ колијевка војда дједе,/ вјековима чкала те –/ краљу славе и побјеле" заиграли су у колу уз пјесму "Друже Тито, храбри вођа,/ сломи круну Карађорђа./ Сломи круну, сломи краља/ и све оно што не ваља".

Пола вијека потоње српске историје може се сажети у два Његошева стиха: "Пред олтаром плакаше канџело,/ на гусле се струне покидале".

Тешке деценије проживјели су и Васојевићи, "највеће српско племе" – како се може прочитати у етнографској литератури. "Овијани Срби", према Нићифору Дучићу, и "стожер Рашке земље", према Николи Првом Петровићу (Васов траг је једрог здравља, лијепијех црта лица/ он је стожер Рашкој земљи/ и китна јој перјаница), били су осуђени на губитак српског имена и брисање његовог трага. Понос на колијевку Карађорђевића постао је нишан стваралца нове нације. И чињаше се да ће вражје замисли бити ускоро остварене, али пуче паукова мрежа и показа се да кандило није уташено и да је још по која струна гусала затегнута.

Васојевићи се сабраше и окренуше прецима. На Књажевцу (име по књазу Николи) код Андријевице, крај цркве светог арханђела Михаила, појави се погрје јунака-претече војводе Миљана Вукова Вешовића.

Васојевићи се спремају да на Књажевцу подигну споменик и Мојсију Зечеву, игуману Ђурђевић ступова, духовног и националног огњишта овога краја, и главној личности свих збивања у долини Лима током прве половине 19. вијека. Игуман је обнављао порушен манастир, водио чете по Васојевићима, борио се у Карађорђевој војсци, палио дворове гусињском насилнику у освету за порушене Ђурђевић ступове, спречавао, заједно са војводом Миљаном, даљу исламизацију племена и враћао у православље исламизирани браћу. Ковао је на Цетињу с Петром Првим и Петром Другим Петровићем Његошем планове о ослобођењу Васојевића. Ширио је просвјету.

Игуману је мјесто поред војводе и Васојевићи су ријешили да споменик свом великом претку – и игуману, и устанику, и народном трибуну, и дипломати и просвјетитељу – подигну до Светог Арханђела. То чине свјесни да се без мостова према прошлости не може изаћи из амбиса и крслути правим путем. Тиме се одужују прецима и тиме обавезују потомке.

Светозар Милунов Стијовић

ВИТЕЗ КРСТА И СЛОБОДЕ

Судбина и временске прилике одређују човјеков пут и одређују га. Ово је пресудно утицало и на игумана Мојсија Зечевића. Знак који га је усмјерио да крене путем који никада неће бити избрисан одредио је и судбину његовог племена Васојевића.

Мојсије је сагледао судбину свога народа, био је путовођа слободе и славјанског духа, православаља. А манастир Ђурђеви ступови, у коме је столовао, био је сједиште које нас је одуговало. У ствари, он је пламен који нас је предводио у бојеве против Отоманског царства. Његове борбе, духовност и стаменост давале су наду за излазак из Турског царства, исламског пакла. Разговори у Русији, Бечу, Цариграду, Цетињу и другим мјестима били су молбе великим народима да помогну, да схвате тешкоће српства, као и Васојевића. Обећања нијесу изостајала. А помоћи је било мало, или нимало. Зато се ослањао на себе и свој народ. Заједно са својим главарима и светим Петром Цетињским и владиком Радем Томовим био је земаљски и небески бој. Стијешњен одасвуд, устао је против Турака и исламизације и разјарене и крваве плавско-гусињске муслиманске поданичке братије, која је у име Турске жарила и палила по православним крајевима.

Игуман Мојсије сјекао је безаконје у својој земљи, ишао испред свог народа, благосиљао га и помагао, уклињао и уклањао непослушне и потурчене. Успио је у томе. Био је пријек када је требало. Благодан, видио је своје племе и српску земљу у безнању, како је са свих страна непријатељ напада и разара. Он дозива свој народ на мир и љубав, на борбу против непријатеља. Тако његов народ и племе дођоше на праву љепоту, многољудним и свенародним становиштем красише се, слушаше Мојсија и радише по његовим ријечима и упутствима. Тако Мојсије обасја своје племе благовјерношћу. Божја премудрост саградила му је у срцу храм, те га народ слушаше и призиваше. На језику његову почиваше дух свети, као што рече апостол Павле: "Свакоме од нас даће се према вјери Христовој коју има". И тако, испуњавајући духовне и световне заповијести, он носи свој народ према добру. Показао му је пут, како рече Соломон: "У устима му премудро чувство, на језику носи закон и мислост".

Он је човјек стварности. Историја. Наше слово. Вјера. Чинио је како му је ум говорио. Знао је оно Његошево: "Смрт је лакша но грдна срамота". Његов живот је био мучан. Никад радости, спокојства. Судба је хтјела да се веже за Петровиће и Цетиње, и Петровићи за њега. То је заједничка борба против Турака, исламизације и за стварање слободне Црне Горе. Везали су их православља, српство, Ловћен и Комови. Цетињски манастир и Ђурђеви ступови. Заједничка им је нада била Русија. Иста брига Црне Горе. Тежак завјет српства. А Русија далеко. Но, та нада одвешће игумана Мојсија у Петроград и Загорск. А послје њега одлази тамо и Његош да од своје браће тражи помоћ.

Очајничка Мојсијева борба против Турака и исламизације личила је на апсурд. Турско Царство је било оличење

Игуман Мојсије Зечевић (рад Сава Лабана)

пакла. Дужност налаже, каже Његош, борити се против зла: "Нека буде што бити не може". Истина је: удес дијели једном руком признања, другом страдања. Тако је судбина додијелила игуману Мојсију ово друго. Знање које је посетијао земљом постало је наша судбина.

Његов национални карактер се постепено уобличавао. Благодарени њему одржана је вјера народа. Завјет. Домаћински однос према заједници много је помогао његовом племену. Жртвовање ради вишег циља, ревност и вјера, крепост у владању учинили су много.

На свом крстоносном и светом путу игуман Мојсије је ширио слободарске и православне идеје. Слушало га је његово племе. Био је уздржан у суду. Праведник смион и велик. Знао је да свијет стоји на истини, Богу, законима и миру. У име богочовјечности, достојанства и слободе, са свим што је имао стао је на искушењу и одређио се: позвао Васојевиће за српску вјеру и слободу "да тријемимо губу из торине". Свето-

савље, српство, косовски завјет, Црна Гора – били су за Мојсија једно те исто.

Била је то, заправо, његова снага. У тој животной драми, земаљско царство било је за њега и његов народ доминантно. А то је значило – борба против Турака, стварање сопствених животних норми, духовног одређења. Судбина Васојевића, као, уосталом, свих племена у Црној Гори, и српства уопште, била је испуњена сеобама, борбама за спасавање и слободу. Крст своје коби носио је Лимском долином и бранио постојање свога народа. Проклетство које је долазило са свих страна полако је нестајало. Није било узмицања пред муслиманском најездом, поготову пред плавско-гусињским беговима. Супростављао им се и крваво су плаћали. Био је творац пута за уједињење Васојевића с осталим племенима Црне Горе у једну државу, Црну Гору. Јака је била вјера и нада Васојевића, па Мојсију није било толико тешко да је распламса. Ишао је с крстом по Херцеговини и у

црногорска племена, мирени завађене и враћајући одрођене у вјеру праједовску. Био је ратник који није узмицао пред непријатељем. Мудрац и небесник. Опраштао је када је требало, а био и опор, пријек у датим тренуцима, онда када се другачије није могло. Учио је своје племе сваком послу и закону, вратио му слободу и законске уреде. Изговарао је ријечи светог Саве: "Да не презру своје по крви". Није дао да "срце моје бијеш камењем". Утврдио је цркву, безбожнике и непријатеље отјерао са свог прага. По свему и у свему – светац. Како је Његош рекао: "Воља божја и народна била је са њим".

Мојсијево световне идеје и христољубље имали су одјек не само у Васојевићима и Црној Гори него и у Србији.

Његова улога је била одређена на патњу и прегнуће, борбу против вјековног непријатеља, Турака, мрачне, примитивне и крваве најезде са свих страна. Одбијао је огањ, са својим народом.

Пред вратима смрти живот се супроставља злу, паклу, јача, брани се од свих искушења. Био је политичар и реалист. Небо мртво и тешко као камен. Он сам.

Коме и куда да се окрене с питањем или молбом? Зар човјеку све на свијету може бити непријатељ, крвник? Отуда у њему гњев, горчина. Живио је с надом и остварио свој земаљски и небески пут. Говорио је: Над главом закон Бога. На земљи сваки човјек судија.

Игуман Мојсије је човјек времена. Свијет аутономан. Носи небо и крст пред својим народом. Желио је и стално радио да га у етичком и политичком смислу обједини, сабере на једно мјесто. Непријатељ и освјетничке диобе много су зла нанијели његовом племену и Црној Гори уопште. У таквој чами Мојсије смишља своје собитије, планове о ослобођењу од Турака и спречавању исламизације. Његова дужност и брига је да се свјетлост и светосавље боре за христољубље и правдољубље.

Духовник и политичар, знао је снагу непријатеља. Носио је у срцу слободу, косовски мит, словенску тугу. Косово је било његова највећа етика. Пред лицем народа стајао је мудри Мојсије с крстом у руци, успостављао законе и духовну власт. Коване су завјере за његово погубљење. Покушавали су да осујете његове ослободилачке намјере. Није им успјело ни једно ни друго.

Био је витез крста и слободе. Тако се и догодило. Све како је писано: "Све што дође ја сам му наредан". Тако је игуман Мојсије Зечевић ушао у драму свијета, да очитује своју љубав према роду својем. Водећи свој народ, освјетљавајући му пут, извео га је у обећану земљу слободе. Пророчка је ријеч: "Сјећање на праведника је с похвалама". Ово се може рећи и за игумана Мојсија Зечевића. Лик његов, животни пут чистоте којим је ходио, дјело његово – то се не може заобићи.

Ратко Делетић

(из уводника књиге о Игуману Мојсију Зечевићу)

НАШИ ПРЕЦИ

ВОЈВОДА ЛАКИЋ ВОЈВОДИЋ

Приредио Зоран М. Зечевић

ДИВИЗИЈСКИ ГЕНЕРАЛ
(1848 – 1924)

Окружног начелству у Андријевици. Формирањем Горњовасојевићке бригаде 1892. године, враћен је у сталну државну службу и наименован за команданта бригаде, са чином бригадира и погранично-политичког комесара са сједиштем у Андријевици. Са ове дужности 1906. године је постављен за обласног управитеља Морачко-васојевићке области у Колашину. Наредне године постављен је за министра унутрашњих дјела, на којој дужности остаје до

септембра 1908. године, када је враћен за обласног управитеља у Колашину. Године 1910. постављен је за команданта IV дивизије у Колашину; са истог положаја пензионисан је 15. априла 1912. године.

Упркос свим забранама Црне Горе учешће Балканског рата 1912. године, активно помаже устанике у Доњим Васојевићима оружјем и слањем добровољаца. Са избијањем рата активира се и постављен за команданта трупа које су нападале Беране и град заузеле 3. октобра 1912. године. Настављајући борбу осваја Пећ у којој, на челу својих трупа, улази 17. октобра 1912. године. Заузећем Метохије постављен је за гувернера Метохије и метохијских трупа, а 1913. године је унапређен у чин дивизијара.

У Првом свјетском рату био је помоћник команданта Санџачког одреда сардара Јанка Вукотића. Учествоје у борбама на Глашину, којом приликом бива рањен. Са формирањем Васојевићко-лимског одреда 1915. године био је постављен за команданта и упућен у правцу Гиљеве, Сјенице и Ужица, са задатком да задржи наступање непријатеља и да послужи као заштитница српској војсци на том сектору. Нарочиту храброст исказао је у борбама око Берана у првој половини јануара 1916. године, када је спријечио надирање VIII аустроугарског корпуса према Беранама.

Са капитулацијом Црне Горе у I свјетском рату, војвода Лакић, као и већина васојевићких првака, интерниран је у Мађарску, одакле је тешко болестан пуштен непосредно пред ослобођење.

Послије ослобођења 1918. године, заједно са васојевићким првацима, одиграо је велику улогу својим ауторитетом и дјелом у акцији уједињења Црне Горе и Србије у нову југословенску државу. У новој држави војвода Лакић је произведен у чин дивизијског генерала југословенске војске. На тој дужности остао је до 20. јануара 1920. године, када је и коначно пензионисан.

Пун духа и народне филозофије, носећи у себи народне тежње и идеале свога времена, био је и остао човек из народа. Осјећајући празнину у свом личном образовању непрекидно се усавршавао читајући дјела свјетске класике: Толстоја, Шекспира, Смајлса и других.

Академик Јован Цвијић, приликом прве посјете Васојевићима у љето 1913. године, упознао се са војводом Лакићем и с њим остао дужи и разговору. Напросто је био импресиониран његовим знањем и карактерним особинама. Касније је на факултету студентима истицао војводу Лакића као јединствени примјер личне надарености и труда у стицању знања: "Изненадила ме је у Васојевићима колико природа толико и човек овога краја" – "Познавао је многа национална и политичка питања ширег обима и чинио утисак ретког човека, мада није учио високе школе."

Доживио је дубоку старост. Умро је 12. априла 1924. године, и сахрањен код цркве св. архангела Михаила на Књажевцу. Његове посмртне остатке са Књажевца пренијели су ближњи рођаци 1952. године и сахрањили на гробљу у Коњусима, поред гробова предака, прадеде војводе Лакића Кастратовића, дједе војводе Симе и оца војводе Стојана.

АЛЕКСАНДАР – ЛЕКСО САИЧИЋ

КАПЕТАН
(1873 – 1911)

данту јединица да пошаље јунака од мегдана и тако одлучи битку први се јавио поручник Лексо, упркос одбијању командне да лудо не губи главу. Двије армије, од двије највеће царевине, стајале су једна према другој и гледале пољем кретање два јунака на својим немирним и бијесним коњима, вршећи припрему за одлучну битку. Било је јасно да су се сударила два јунака од мегдана, под којима је "земља поддрхтавала". Јапански самурај, сав одјевен у кожи и крзну, са високом капом, дјеловао је као каква звијер, са намјером да изазове страх код противника. Насупрот њему, Лексо у војничком мундиру, сувоњав и снаметљив, дјеловао је тако да га је самурај потцијенио, и у првом сусрету захватио врхом сабље по челу, те је Лексу потекла крв. Уочивши намјеру, осјетивши крв, Лексо је муњевитом брзином, својствено само њему, замахнуо сабљом и посјекао јапанског јунака. Полазећи са мегдана одао је војнички поздрав и пошту погинулому противнику, и уз звук корачница вратио се у строј, који га је чекао, заједно са свим генералима, официрима и војницима, у стау мирно.

За показано јунаштво унапријеђен је у чин капетана и постављен за команданта једног коњичког ескадрона у Амурском драгунском пуку, у одреду генералштабног пуковника Мадридова. Овјенчана ратном славом, његова витешка прса красила су највећа одликовања: 4. степен св. Владимира са мачевима и бантом; 2. и 3. степен св. Анне; 2. и 3. степен св. Станислава

са мачевима и бантом; Руска рањеничка медаља; Црногорска медаља за храброст; 4. степен Даниловог ордена; Талијански крст и друге медаљес.

По свршетку овог рата, вратио се у Црну Гору, гдје је дочекан као јунак и херој, на начин како то само Црногорци умију да покажу јунацима. Књаз Никола му је потврдио капетански чин и примио га у државну службу на Цетињу. Током службовања превео је са руског и издао документа "Предаја Порт-Артура". Говорио је течно турски, руски и знао италијански. Као школовани официр, отменог држања, и кавалер, уживао је велику популарност и поштовање на двору. Често је долазио у Вичицу и разговарао о својим војничким догодњинама, а због своје природности и својетљивости био је радо

виђен гост у сваком честитом васојевићком дому.

Приликом избијања пожара на Цетињском двору 1910. године Лексо се лично ангажовао око гашења, спасавајући вриједности и драгоцености које се и данас чувају у Цетињском музеју као експонати. Пожар је захватио и други спрат, па је Лексо спас могао наћи једино у скоку са спрата. Том приликом пао је на бетон и задобио тешке повреде бубрега, од којих је боловао и од чијих посљедица је умро годину дана касније, 7. априла 1911. године. Сахрањен је на Цетињу. Његовој сахрани је присуствовао књаз Петар, као и наши бројни министри, аустроугарски посланик барон Гизли, руски пуковници: Потапов, Егорјев и Колосов, а такође и цијели официрски кор.

ВОЈВОДА ГАВРО ВУКОВИЋ

ПРЕДСЈЕДНИК ДРЖАВНОГ
САВЈЕТА У ПЕНЗИЈИ
(1852 – 1928)

Значајна политичка и дипломатска личност Књажевине Црне Горе, актер свих државних збивања с краја прошлог и почетком овог вијека. Рођен је у селу Лопате Лијева Ријека 1852. године, у породици Миљана Вукова Вешовића. Основну школу учио је код манастира Ђурђеви Ступови, а завршио на Цетињу 1864. Гимназију је започео у Ниши, а мату-

рирао у Београду 1869. Завршио је правне студије на Великој школи у Београду 1873. године, као први дипломирани правник Црне Горе.

Још као студент показивао је велико интересовање за правне науке. Његов теоријски рад "Историја развитка правне својине од римског доба до данас" добио је награду академијског Савета, из фонда краља Милана Обреновића, за подстицање лавровитих студената.

По завршетку студија вратио се на Цетиње, гдје је 1874. именован за секретара Сената, затим члана Великог суда, предсједника Великог војног ратног суда. Министар је иностраних дјела Црне Горе од 1884. до 1905. године, а предсједник Државног Савјета од 1906. до 1908. са које дужности је и пензионисан. Обаваљао је бројне важне дипломатске мисије Црне Горе. Учесник је ратова 1876-78. године. Два пута је биран за народног посланика (1906. и 1916. године). Послије уједињења, 1918. године, био је опуномоћени министар у Цариграду. Двадесетих година наставио са у Беранама, гдје је саградио кућу и живио повучено. Завршио је Мемоаре, у којима је изнио главне црте важнијих догађаја и прилика свога времена. Одликован је највећим домаћим и иностраним одликовањима. Умро је 29. јула 1928. Сахрањен је код манастира Ђурђеви Ступови.

Значајнији радови: Војвода Миљан Вуков и Васојевићи, 1932. Херцеговачки и васојевићки устанак 1875-76, 1925. Мемоари I-III тома, бројне расправе и друго.

Наставак на 7. страни

НАРОДНО БЛАГО ИЗ ВАСОЈЕВИЋА

АНДРИЈЕВИЦА – КОЈУ
ПАМТИМ

Вратите се Завичају – коријену – раста јемцу,
и Миљан је, јутрос, Вуков – освануо на Књажевцу.

Андријевице – развучена хармонико, Хонерице,
понедељнице, саборнице, пијевнице.
Моја улици прва и – булевару жеља,
с пламеним јутрима што пучу изнад Баља
са ноћима звјезданим – над сребром Злоречице.
Да ли ти, још, Злоречица, зајажена – пулсира,
своје звјезде и свјетлости поклања –
слаповима – са борових турбина Шаровића?
Да ли ти подруми лаки – подрхтавају
од киклопског камења млинова –
док товаре жита – својом тежином мељу?
Вуновлачара – вјетрове планинске смирује
рунима овчијим с Јеловице, Баља и Кома,
и повјесма рудице – на руке удавача полагаје?

Андријевице – голубице – на двије воде застала –
да своје лице – са двије планине умиваш!

Лаку ноћ! Андријевице, мојих снова.
Касно је. Причама никад краја...
Прозоре једнопоне – к водама окренуте – притвори,
ноћима увијек свјежим, и – завјесе чипкане им – навуци.
Три чесме – три уличарке покварене – све гласније –
до зоре ти се кикоћу и штуцају – пијане.
Увуци чакмена ребра – невјесто – Проклетијко,
и с хилибаром луча, са Злетина 11' Кути –
заложу бар једну ватру – да ти се њедра смлаче
рад' мирног сна уснутих колијевки...

Л и м и – Лим, са обала Марића луга,
хармоником се гласка – узимајући
и невиност и име Злоречице варљиве –
на свили просуте мјесечине...

Отишли – синови и кћери Андријини –
не заборавите: да су визе за ваше одласке –
и визије – ваше птице – Слободе
са којима сте допрли, или још допирете – т а м о –
љути редови ратника са Књажевца –
испод раширених крила сокола-споменика:
челима својим овјеравали, и – утирали!

Момчило Лабовић

ЗДРАВ СИ, ДОМАЋИНЕ!

Подижем ову чашу за љубав нашу,
ни прва ни посљедња, но средна и честита!
Ко о чему, ми о добру:
дабогда да се сретамо и пратимо
за дуги низ љета и година
у здравље и весеље.
У чији смо дом помогао га бог,
весело му кућње шљеме,
а под шљеме свако сјеме,
под сач му се надимало,
под поњаву мирно спало!
Здрав си, газда, имао вазда
Сачувао те бог од сваке муке и бруке,
биједи и душманске руке,
зла дуга и невјерна друга,
куће капавице и жене псовачице,
зла ненаднога и порода нераднога,
црна образа и танка поврза,
лошег комшије и отровнице змије,
пута прашљива и коња садљива,
уска сокака и бијесна вучјака,
крива кантара и празна амбара,
трула моста и нежељена госта,
пушке чађавице и кучке лајавице.
Хвала, домаћине, на ову и на сваку
ће чуо и не чуо!
Нека ова пуна софра,
и на њој свака ђаконија
бидне међу нама највиша мрзија!
Сви здрави редом под овом гредом!
Даље не умијем, већ да попијем.

Забљежио
Станоје Бојовић

ИЗ ЖИВОТА И ОБИЧАЈА

СВАТОВИ

Међу очуваним лијепим и традицио-
налним обичајима из Васојевића
свадба је одувјек имала значајно
мјесто у животу ових људи, мамила
пажњом и интересовањем, чији догађаји
су за дуго били тема приче и препричава-
ња по броју згодама и догодовштинама. Је-

тељи међу којима обавезно стари сват, нај-
старији и најугледнији од сватова: кум,
војвода, из свог племена, барјактар, ђевер
и младожења, а са женске стране млада,
анђибула и старосватица, уз пратњу са
женском комором са поклонима и мира-
зом младе.

дан од таквих случаја забележио је објек-
тив фотографа далеке 1928. године овје-
ковјечивши се у свом оригиналном амби-
јенту.

Сватови са младом, на коњима и разви-
јеним барјаком снимљени су у центру Бе-
рана приликом повратка из Доње Ржани-
це у пропутавању према Слатини. Свеча-
но одјевени у народним ношњама на зор-
ним коњима и заћенутим љеворима, за-
кићених цвијећем уз сватовске пјесме и
пушњаву ослушавали би довођење младе.

Бирани по угледа, чојству и јунаштву,
сватове су најчешће представљали нај-
ближи братственици, племеници и прија-

Младожења овог виђеног скупа је Сла-
тињанин, Љубомир Рачић, учитељ, син
Радисава народног првака из Васојевића,
стрељаног у случају познате 'бомбашке
афере' и 'колашинског процеса'. Ђевер је
Шаро Рачић, до њега млада Малина Чукић
из Доње Ржанице, анђибула је Љубова се-
стра Стевка, у средини, са скинутом капом
Ђоко Рачић, до њега младожења, затим де-
сно од барјактара Милоња Кићовић,
учитељ, а четврти са десна Милован Мо-
јашевић.

Молимо родбину сватова са фотографи-
је које нијесмо препознали да нам се јаве!

3. 3.

ДАЛЕКО БИЛО

Вактиле, док су били на ћеман, кајма-
ками, бимбаше, бегови и аге, жарили
су и палили Горњим Полимљем. Све
у име цара и алаха.

Узимање харача народ је схватио као
отимање сиротиње, а Турци као поштова-
ње цара и царевине. То што су непослушне
нагонили на послушност зулумом, па и
сјечом глава, сматрали су својим правом!
Но, нијесу све главешине биле такве. Би-
ло је појединаца који су се улагивали раји
и покушавали да ублаже почњене зулу-
ме. За то су, најчешће, користили царске,
или личне свечане тренутке.

Једном од бимбаша жена је родила сина
у Турској. Искористио је прилику да позо-
ве на част своје муфтаре и сеоске кметове,
као представнике народа. Пошто су поси-
једали на миндерлуцима и отхугали уо-
бичајено вријеме, један од муфтару обра-
тио се бимбаша:

– Свемоћни бимбаша, што си нас звао?
– Тако ми дина, родио ми се син, па сам
вас позвао на част.

– Аирли било! Срћно било!

Једино Иван Делев бимбаша није
честитао сина!

Нешто му није било јасно. У ствари, ни-
је могао да растонта како је то бимбаша
добрио сина. Док су га присутни с чуђењем
гледали, смогао је снаге и питао.

– О, бимбаша!
– Шта је, море, Иван Делев?
– Колико година нијеси био код ануме
у Турској?

– Вала, седам година.
– Па, бимбаша, како ти се то родио син?
– Лако, Иван Делев. Ја и анума у Турској
сањали тефдил алаха у исту лекику и
исту санију. Анђели алаха то примјетили
и пренијели. Тако се зачео мој син.

– Вала, бимбаша, то сад први пут чујем!
Код нас се не може ни зачет, ни родит ди-
јете, док не таптишемо вр' жене.

– Алаха ми, код нас може.
– Е, кад може, нека ти је срћан син, а од
нас далеко било!

Вук Боричић

(Прештампао из збирке приповједака
"Знамен")